

# CATALANA

REVISTA SETMANAL

Any I

Barcelona 3 Novembre 1918

Núm. 31

## ENTORN DELS JOCHS FLORALS

**D**ESPRÉS de les manifestacions *pro domo sua* que'l gramàtich senyor Pompèu Fabra tingué ocasió de fer en els Jochs Florals de Mataró (y que nosaltres varem comentar ab la vehemència a que'ns obligaven les clares alusions que contenenien) ha vingut el poeta senyor López-Picó a abonar els punts de vista d'En Fabra, proclamant a son torn, des de la presidència dels Jochs Florals de Sitges, el feliç consorci, la *benaurada intel·ligència* entre filòlechs y poetes.

Es més encara: en les declaracions d'En López-Picó apareix «recaptat per als filòlechs el goig de presidir l'evolució del llenguatge ab perfecta comprensió de les lleys de concurrència vital y de relació natural que fan el pensament y la continuïtat de la nostra acció»; conceptes ab els quals discrepèm en absolut, per que nosaltres no creyèm que als filòlechs els pertoqui *presidir* les evolucions de les llengües, sinó *seguir* aquelles, donarne compte com d'un fet acomplert. Y, en quant a la «comprensió de les lleys de concurrència y de relació entre el pensament y l'acció — diguèm l'obra — del poeta», ens fa l'efecte qu'es més cosa del poeta mateix que del filòlech: el senyor López-Picó, com a poeta, es prou expert y avisat per fer vàlida la nostra contra-afirmació; y, si volgués ésser franch, reconexeria que lo bo que hi hagi en els seus versos y la intensitat ab que en aquells hagi sabut tal volta traduir el seu pensament ò les seves emocions, són coses que no tenen absolutament res a veure ab la filologia.

Emperò, sia la que's vulgui la creencia del senyor López-Picó, les seves declaracions són aquelles qu'hem dit; y quan ens parlava d'En Pompèu Fabra, com a «*mestre de les noves generacions dels escriptors de Catalunya*», bé hem de suposar qu'entenia definir el pensament de tots aquests escriptors, dels quals el senyor López-Picó s'es fet meritoriament el capde-

vanter. Y es, partint d'aquest supòsit, que les seves afirmacions tenen una real importància y merexen ésser seriament refutades.

Nosaltres sempre hem tingut per mestres d'una Llengua els seus grans escriptors, aquells de qui tenim pàgines literàries de valor generalment reconeguda. Les obres mestres de una literatura són, donchs, els veritables y únics models de la matexa; enfront dels quals els gramàtics queden reduïts al paper, sempre secundari, de comentadors.

Declarar mestre d'una Llengua a un gramàtic (que no sia, naturalment, més que gramàtic) es atribuir-li una categoria que no li pertany; es reconèixer-li una funció legislativa, quan únicament pot ésser-li reconeguda, com deya En J. M. Guardia, la de fer de policia del idioma.

Aplicant aquest raonament al cas d'En Fabra, resulta absolutament injustificat y fòra de lloch el títol de mestre que'l senyor López-Picó s'ha complagut en adjudicar-li. ¿Quines obres literàries ha escrites En Fabra que puguin servir de model als nostres escriptors? ¿Ahont són les pàgines des de les quals les facultats literàries d'En Fabra's sien garantia del seu mestratge?

Un gramàtic, com sab el senyor López-Picó, pot donar lliçons de Gramàtica, emperò no de literatura; allò es qüestió de tècnica, axò de gust; la Gramàtica es una funció d'anàlisi, la literatura es el fruit d'una facultat creadora. Y, si algun valor podem concedir a les funcions del gramàtic per respecte al literat, no serà altre que'l que li correspon per definició de la matexa Gramàtica, axò es: examen de lo que la Llengua *es y de lo que ha estat*, emperò may de lo que la susdita Llengua *haurà d'ésser*.

Ja veu, donchs, el senyor López-Picó com les seves manifestacions en favor d'un pretingut mestratge literari d'En Fabra, podrien ésser interpretades com un acte de mera *flagorneria*. Ab el ben entès, que tot lo que pugui dir el senyor López-Picó en lloança del senyor Fabra com a gramàtic, ja ho tenim dit nosaltres ab una autoritat que té'l seu fonament en la nostra matexa independència respecte d'aquell: condició que no ha ofert fins ara cap dels entusiastes panegiristes de l'obra del gramàtic, sense excloure en el mateix senyor López-Picó, participant, en més o en menys, del organisme burocràtic qu'En Fabra regenta.

Emperò — se'ns podrà objectar — encara que la opinió exposada pel senyor López-Picó no sia tal volta personalment tot lo desinteressada que caldria, ¿no es per ventura certa la afirmació que fa de que les noves generacions literaries tenen per mestre'l senyor Fabra?

A lo qual nosaltres no farem sinó reconèixer honradament la certesa del fet, el qual té també una explicació d'ordre circumstancial. En Fabra ha sabut col·locarse en una magnífica posició respecte dels escriptors joves, no solament gracies a les seves funcions dirigents del organisme de que suara parlavem, sinó respecte dels escriptors que puguin quedar encara fóra de la seva acció burocràtica: el gramàtic ha vingut a donar ales a totes les aspiracions renovadores, radicals y fins revolucionaries que ha pogut acaronar el nostre jovent literari, aquí hont la nostra tradició, deficientment estudiada y coneguda, oferia tan gran marge a les absurditats ortogràfiques, lingüístiques y fins ideològiques. En lloch d'un crítich sincer y rigorós, han trobat els escriptors en el gramàtic un esperit revolucionari com ells, amich d'innovacions y de fórmules insòlites; aquells han acceptades les seves lleys; el gramàtic els ha correspost declarantlos, com a literats, superiors als escriptors vells qu'havien estat, fins ara, els llurs veritables y únichs mestres; y heusaquí explicada aquella *benaurada inteligencia* entre filòlechs y poetes de que'ns parlava'l senyor López-Picó. Y, si tenim en compte'ls atachs de que han estat objecte darrerament les extraviades orientacions d'uns y altres, haurèm de reconèixer qu'aytal inteligencia entre filòlechs y poetes ve a constituhir, en realitat, una mena de *línea Hindenburg*, defensiva dels interessos materials comuns a tots ells. ¡Quant lluny estèm avuy d'aquells temps d'En Guardia! ¡Y quant més encara d'aquells altres d'En Saavedra Fajardo, qui, en la seva *República Literaria* posava'ls gramàtics com a porters malcarats y difamadors dels senyors de les cases hont servien! Els nostres escriptors joves han trobat bona per a ells la posició secundaria a que se'ls relegava respecte dels gramàtics: «*filòlechs y poetes*» ha estat la fórmula del connuvi, gracies al qual passen els gramàtics a la consideració de *mestres de la llengua* y definidors de les fórmules a que ha de subjectarse l'artista creador. Així, poeta vol dir avuy una mica més que calligraf ò pendolista.

A tot lo qual hi hà una sola petita consideració a ferse; y

es que, segons els historiadors, aquestes puges de gramaticisme han estat sempre'ls pròdroms de les decadències literàries. Y, si hem de judicar en conjunt la producció de les nostres lletres en aquests darrers anys, podria molt ben ésser que la nostra literatura apenes renaxent acabés per caure, per culpa dels gramàtics, en un estat de prematura descomposició.

Emperò, de moment, y contra lo que cabria deduir dels fets qu'acabem d'examinar, els poetes joves de Catalunya segueixen creient que l'obra llur té necessitat d'un prestigi exterior, d'una acceptació per part d'altres elements que consideren colocats en un pla diferent del qu'ells ocupen. Ells podran ja no reconèixer cap superioritat en els escriptors de la generació que'ls ha precedit, dels vells per dirho en un mot; emperò senten la necessitat d'una consagració que'ls vingui d'aquells en una forma ò altra; y, sobre tot, s'han donat compte de que tots els Jochs Florals de viles y viletes qu'ells matexos organisen y en els quals tot s'arregla en amical camaradatge, no donen cap prestigi, no són base de cap sòlida reputació literària. Talment com s'es dit a França que, si totes les ciutats d'allà fan els escriptors, únicament París els consagra (y lo mateix podria dirse de Madrid per als territoris castellans), els nostres joves han comprès que Barcelona es la única que té potestat y eficiència per a procurarlos aquesta mena de consagració de què freturen.

Mes, heusaquí que'ls Jochs Florals de Barcelona no s'han prestat gayre, fins ara, a dexarse influir per aquestes corrents renovadores; y, per altra part, la serietat de la vella institució no ha permès fer d'ella una perllongació dels cenacles juvenils des dels quals s'han enlayrat a darrera hora alguns prestigis insuficientment contrastats, encara que bombejats sobradament per la faràndula familiar, erigida en minúscula cort filològico-poètica.

Els Jochs Florals de Barcelona han estat fins ara un obstacle al triomf total d'aquestes moderníssimes y per nosaltres més que perilloses tendències literàries que pretenen colocar per damunt dels prestigis, noblement y llealment adquirits, de quasi tots els escriptors de Catalunya, la voluntat definidora dels gramàtics darrerament vinguts; talment com si aquí may ningú no hagués sentit a parlar de Gramàtica; talment com si aquí no s'hagués preocupat ningú d'estudiar la nostra llengua com a medi artístich d'expressió; talment com

si tots els que fins ara han escrit en català haguessin estat uns infants endarrerits y únicament capaços de barbotejar uns pobres mots en la llengua materna.

Dintre d'aquesta manera d'apreciar les coses, són d'una gran lògica les afirmacions que fa des de *La Revista* un escriptor de la nova escola que firma ab les inicials C. S. El qual diu, insistint sobre les manifestacions ja conegudes d'En López-Picó:

«Pochs paissos podràn gloriificarse d'haver presenciât un intercanvi d'adhesions tan gentil... entre escriptors y filòlechs... Era reservada a Catalunya l'assoliment d'una conciliació fecunda entre dos elements que per lley natural han de completarse.

»Però no hauriem pas d'acontentarnos ab la contemplació d'aquest fet. Hauriem de derivarne una organissació per aquest mecanisme amorfe — ò anacrònicament format — que s'anomena Jochs Florals. Cal transformar-lo en alguna cosa menys pintoresca però molt més digna y eficaç.»

Y després de declarar, si fa ò no fa com nosaltres acabem de ferho, la nula significació de totes les festes floralsques estivals, les quals ja no tenen per als matexos escriptors cap més estímul que'l de «poderse fer un vestit nou ab els fruyts de la gaya festa», conclou de la manera següent:

«L'hora es vinguda que hom crèi a Catalunya un jurat literari permanent ab la missió de discernir, cada any, dos ò tres premis *importants*, al millor llibre, a la millor obra...»

«L'execució d'aquesta idea... no cal dir que de dret pertoca a la Secció Filològica de l'Institut.»

Ab lo qual, interpretant el qualificatiu *important* que determina lo dels premis en el sentit lògich de *suma de diners*, tindriem una nova fórmula corruptora de la nostra joventut literaria, posada en mans d'aquella matexa Secció Filològica, l'obra gramatical de la qual du traces de resultarnos tan nociua. No's tractaria ja, si aquella idea prosperés, d'un sol perill lingüístich; hi hauria'l perill molt més gros d'una corrupció, en sentit baxament interessat, de les fonts espirituals de Catalunya.

Acabem d'un cop, senyors poetes y tots els escriptors en general de llengua catalana: si tota la vostra obra successiva ha d'obehir a aquest criteri esquifit y lucratiu que ha de subjugarnos a tots sota la servitut gramatical y burocràtica de la

Secció Filològica, no val pas la pena de parlar de Jochs Florals ni tan sols de Poesia. Aleshores s'imposa disoldre l'antich Consistori floralesch de Barcelona, des de hont encara s'oferia als escriptors catalans l'estímul d'un reconexement honorífich, d'una petita vesllum de gloria que plavia molt més al esperit qu'una flor natural en metàlich; paradoxa tan absurda com humiliant.

Emperò si tots plegats, poetes y escriptors, teniu encara alguna fè en la vostra potencia creadora, si us veyèu ab cor de volar sense les ales postices y enganxades ab cera qu'us ofereixen els filòlechs, aleshores us convé més, ens convé més a tots conservar els Jochs Florals de Barcelona, que són tan cosa vostra, com nostra, y de tots els catalans. Y'l vostre lloch serà precisament entorn de la vella y gloriosa institució, a la qual haurèu d'acudir ab el vostre esforç, ab les vostres inspiracions, disposats a revestirla de novells y cada vegada més grans prestigis, que després podràn trascendir a la vostra obra.

Lo que vosaltres en aquest cas podrèu exigir dels Jochs Florals de Barcelona es tot allò qu'us sia fermaça d'alt criteri, de rectitut, d'imparcialitat. Cridèu a presidirlos cada any la personalitat que més competent creguèu en les vostres coses y qu'ademés us oferexi garantíes de sinceritat y fins de severitat en el judici: que'l premi degut a la complacencia ni omple el cor ni honora interiorment al que l'obté. Volguèu que cada any, entorn del president dels Jochs Florals, compareguin a ajudar-lo en sa tasca mantenedors de bona fè, sense preferencies per edats ni per escoles determinades, desitjosos no més de concordia y disposats a fervos estricta justicia. Y, si pot ésser, no hi donguèu may una intervenció massa directa als gramàtics; per que, en fi de comptes, són aquests tan intrusos de la literatura com els teòlechs d'ls polítichs.

Axò es lo que podèu y devèu fer per als nostres Jochs Florals; y sempre us resultarà millor qu'erigir en àrbitre de la nostra Literatura aquella tan bescantada Secció Filològica, la qual, si mereix ésser respectada com a centre d'estudis lingüístichs, ha caygut per altra part en la més odiosa de les intolèrancies intentant imposarnos una dictadura personal que cap esperit lliure podrà may acceptar.

R. MIQUEL Y PLANAS.

## EN MORATÓ

**V**AIG conèixerl l'any noranta vuyt, y conèixerl y serli amich va ser tot una cosa.

Era a Olot, hont celebravem el Certamen Literari, y a la vetlla, a cà'n Vayreda'm presentaren un jovenet espigat, axerit, afectuós y sense encongiment; al cap de poch, m'oferia un exemplar d'una noveleta, *L'esquirol*, y en aquell llibret vaig conèixer l'escriptor, tan simpàtich com l'home.

No'ns tornarem a veure fins que se'n vingué a Barcelona, hont s'obrí pas desseguida a força de treballar; y quan l'any tres començarem la *Il·lustració Catalana*, a ell vaig acudir en demanda d'ajuda com a redactor anònim, encarregantse de la secció de Teatres durant los quinze anys d'aquella publicació. Tal amor hi agafà, que no sols volgué unirhi'l séu nom ab articles y narracions que sovint hi insertava, sinó que confià a ses planes aquella noveleta plena d'humor *Los habitants de la lluna* que la matexa *Il·lustració* edità després en volum apart.

També contarem ab ell al empendre aquesta Revista, hont una sola vegada ha pogut sortir sa firma, ab les ofertes més desinteressades. Vol dir que, des de la nostra conexensa, sempre hem anat plegats fins que la Mort ens l'ha vingut a pendre, sense que hi valguessin diferencies de criteri, ni conveniencies materials, ni sugestions ò impositcions del esperit de colla; l'amistat de bona lley resisteix a les miseries de la vida.

Tota la premsa catalana ha fet justícia al escriptor y al company ab motiu de la seva pèrdua, y no cal repetir aquí lo que s'ha dit en tots els diaris. Diguèm solament que, apesat de son immèns treball de tots los dies y totes les hores en el periòdich, en el llibre y en el teatre, ell valia més que la seva obra; y es que, si les circumstancies el portaren a ser periodista esmerçanhi totes les seves facultats y tot el séu temps, ell era més que tot novelista y comediògraf, dues branques d'una capdal aptitut que no pogué desplegar sinó mitjanament, agobiat sota'l pes de la feyna jornalera. Per convèncers d'aquesta afirmació, basta recordar qualsevol dels séus dramas y llegir el quadro que reproduhim en aquestes planes.

Trencant una vida sense repòs, però plena d'idealitats, ens ha dextat aquest amich qu'anyorarèm sempre més, quan estava al bo de les seves forces físiques y de les seves facultats intellectuals. Dexa un buyt en la nostra literatura y en el nostre cor... Que Deu li donga premi a sa bondat.

F. MATHEU.

62

## FALORNIES

**L**A gent del màs Pòlit feya dies qu'estava ab l'ay al cor. L'herèu, tornant un dijous de vila, havia vist un corb que, després de volar a gran alçaria per sobre'l màs, com si sotgés les gallines, havia desaparegut com per art d'encantament, sense donar cap més senyal de vida; l'avi, al saberho, s'havia posat a tremolar esporuguit, profetisant una desgracia, y ben aviat el seu esverament se va encomanar a tothom.

— No cercava aviràm, nó; — deya'l vell a cada punt: — cercava carn morta, carn humana morta... Sempre que s'ha presentat el mal esperit y no se n'ha emportat cap peça del galliner, ho han pagat els de la casa... Ja ve del temps dels vells axò... Totes les malestrugances les ha senyalades el corb... Quan els lladres varen segrestar l'avia y va morir de resultes, feya poch dies que s'havia presentat l'aucellot y havia fet la mateixa comedia; quan varen cremar al meu germà de viu en viu, penjantlo als cremadells, va passar igual... Sempre, sempre, sempre'l malehit corb ens ha portat desgracia... —

Tant l'herèu com la jove, tant el servey com la maynada, hi posaven pell de gallina sentint rondinar al avi d'aquell terme. Ab tot, com si volguessin revifarse contra la basarda que los hi feya córrer esgarrifosos tremolins entre carn y pell, se giraven algun cop al rondinayre per interròmprel.

— ¡*Amaria!* — feya la jove ab ayre d'amohinada: — sembla que cridèu al mal temps. ¡Pich-pich, pich-pich! sempre la mateixa cançó.

— No siguèu axís, home, — pregava l'herèu. Y afegia ab posat resolut, tractant de convèncer al seu pare y de convèncers a sí mateix: — ¿No veyèu que tot axò són falornies?... ¡Podé sí qu'encara'ns voldrèu fer creure que hi hà bruxes!

— ¿Què sabs tu? ¿Què sabs tu?... Ja ho sentirem a dir... —

Y les paraules del vell ressonaven feréstegues, fent créixer més y més la engunia que'ls tenia atuhits a tots y que'ls hi feya témer l'arribada de la desgracia y desitjar a la vegada qu'esclatés d'un cop, per sortir d'aquell esverament que no'ls dexava de nit ni de dia, a les hores de feyna ni a les de menjar.

L'únich que restava tranquil era'l moço nou, un minyó sapat, ferm com una torre, que, llicenciat tot just del servey, hont se n'havia vist a l'alçada d'un campanar, somreya de ganyó, no gosant riures a barres exteses d'aquell vent de temensa que passava per la casa.

Un dia que varen anar a bosch ab l'herèu, fins el va empendre per trèureli aquelles cabories.

— No hi creguèu, home, ab aquexes trifulques.

— Oh, aviat ho has dit tu... Jo lo que sé, es que de tota la vida sento a dir que quan passa ab el corb lo que vaig veure l'altre dia, no'n triguen gayres que no tinguèm els lladres al màs y no hi facin un estropici... Y si no són ells que maten algú de la casa, es algú de la casa que's mor del espant... Y lo qu'es ara, ab les pandilles que'n corren per aquests volts, no cal pas fiarshi.

— Dòs, si no cal fiarshi, lo millor es qu'us arribèu a vila a provehir de bales. Y si'ls lladres se presenten, ¡fòch a n'ells!

— ¿Y què'n treuriem? Acabarlos d'enfellonir y pitjor per nosaltres... Quan el corb fa la senyal... —

No va poderlo arrencar d'aquí. Eren tants y tants els hiverns en que'ls lladres visitaven el màs, que la familia havia arribat a pendres la cosa resignadament, com si's tractés d'una contribució extranya, afegida a les que'ls hi feya pagar el govern malehit. ¿Y quín remey els hi quedava, enronrats com se trobaven de boscos y a més de dues hores de poblat?... ¿Resistir? ¡El dimoni qu'ho probés ab els exemples que tenien del segrestament de la vesavia y la crema del oncle!

El moço nou, davant de les rahons del herèu, s'hi va encongir d'espatlles.

— Vós mateix... —

Y en tot el dia no va parlar més de la cosa.

Pensarhi, sí... Hi va pensar llargues estones, repetintse sempre'l mateix: que feya rabia allò de que la gent dolenta's presentés gayrebé un cop cada hivern a la casa y hi trobés a la gent ajamolida y mansoya, sense pit ni habilior de resistir, ni de ferho veure tan sols... Y es clar qu'havien d'anarhi'ls lladres si ja'ls de casa's prenién llur visita ab la matexa resignació que les pedregades atuhidores de camps y horts, el gam que se n'enduya'l bestiar y'ls altres flagells enviats per la mà de Deu... Si ell s'ho arriba a pensar tot allò, l'ase'm floch si s'hi lloga a màs Pòlit. Y no pas per por dels lladregots, nó, qu'ab un altre com ell, se vey a ben capaç de férloshi cara, sinó per la vergonya que seria per ell, qu'havía dut de la guerra tota una pitrada de creus y medalles, la repetició del cas que ja semblava una consuetut de cada hivern.

Y bo y reflexionanthi, se sentía arborat per una rabia fonda que li regirava les tripes y li feya cloure dents y punys.

— Deu faci que no compareguin! — acabava per dirse, — per que al moment que truquin a la porta ¡llamp de llamp! no sé si hi haurà ningú que m'aguanti. —

Aquella vetlla, havent sopat, l'avi va mostrar-se encara més esporuguit. Tot enciamant la ceva, a la jove se li havia vessat el saler. Y allò sí qu'era una cosa de mal averany.

— Oh, sí, estàne certs, la desgracia s'acosta... El cor me diu qu'aquesta vegada no'n tindran prou de les nostres pobreses... Com qu'aquest any hi ha hagut tantes malures a les viandes, ens trobaràn escurats y voldrà esbravar-se ab les persones... Per mi, vindrà aquesta nit mateix... Y'm sembla y tot que ja són pel camí y que'ls hi endevino'ls passos per dintre'l bosch... Y al cap m'hi sento una cosa extranya, com una lley de xerichs de corb... —

Tots els de la casa tremolaven. La jove, no gosant a baxar a la cort a amanir el menjar de l'euga, va enviarhi al moço nou. L'herèu, arraulit prop de la llar, s'imaginava la figura que devia fer l'oncle, penjat als cremadells, entortolligantse de dolor al sentir-se tota la còrpora llepada per les flames... ¡Quina cosa devia fer sentir els séus clams entre'ls ruflets de la xemeneya y'ls renechs dels lladregots! No més de pensarhi, venia pell de gallina... Y ¿quí sab? ¿quí sab si aquell vespre mateix, al cap d'una hora, al cap de mitja, al cap de dos dhents de parenostre, algú dels de la casa s'hi trobaria com s'havia trobat l'oncle trent'anys abans?... ¡Y potser seria ell, y, potsér seria la seva dòna, y potser seria la menuda, qu'ara s'enguniejava al breçol, desvetllantse a cada punt, com si anyorés les corrandes qu'aquell vespre l'avi no tenia humor de cantarli per ferla dormir!...

Un alè de neguit corria per tot el màs. Cambres y passadiços, cuyna y graner, semblava que n'estessin amarats.

Al defòra, la tramontana corria bruelant, fent aclatar els arbres com si'ls pentinés... Y'ls séus bruels ho omplien tot de una música ressonanta y axordadora y brunzent, qu'acabava d'enterbolir la testa dels de la casa... Y roncava la xemeneya com si fos la caxa d'un immens contrabaix, y petaven les portes y finestres com si una munió de llenyatayres bregués per ferne estellicons.

L'avi semblava tarumba.

— Ja s'acosten... ja s'acosten... — anava botzinant. — Me sembla qu'ara passen pel córrech... Me sembla que ja són al quintar... Me sembla que ja travessen l'hort... —

Un udol llençat per tots els goços a la vegada, va cobrir els brams del tramontanal y'ls ronchs de la xemeneya y'l petament de finestres y portes; una corrent de glaç va resseguir la casa; uns truchs forts, surant per damunt de totes les freses que's sentien, varen fer retrunyir els dintres del màs ab un retruny de tomba.

Com un grapat de llevors a una escombrada, tota la familia se va arraulir formant pila a un recó de cuyna. No més va quedar ferm al seu lloch de sempre'l moço nou que, sentint repetir els truchs a la porta forana, va axecarse tot d'una peça.

— ¿Quí hi hà? —

Ningú va respondre sinó'l vent...

— ¿Quí sóu que veniu a aquestes hores? —

Una veu fosca, però tranquila, com de vianant que demana entrada a una vivenda hont ja sab que no li'n negaràn, va respondre des de fóra:

— ¡Els lladres! ¡Obriu, qu'aquí'ns hi cuydèm glaçar! —

Aquella tranquil·litat que semblava traspuar dels mots del que responia, va fer revenir al herèu... Quan s'expressaven tan humilment, tan paysanament, no devien pas dur gayre mala intenció.

Y ja's disposava a agafar la llumenera y baxar a obrir, quan el moço nou, agafant un fusell que penjava prop de la llar y donant un bufet a la flama, va manar ab veu imperiosa:

— ¡Que no's mogui ningú! Ja hi baxo jo. —

Y caminant a les palpentes, va sortir de la cuyna, va tancar-la ab pany y clau al seu darrera y va devallar ab pressa's esglahons...

Al defóra'ls lladres potejaven d'impaciencia y de fret. Eren quatre y venien confiats, no esperant cap mena de resistencia dels de dins, als que consideraven com una mena de parroquians fidels dels que cad'any ne treyen bona estella.

— ¿Què hem de fer? ¿Obriu ò nó? — va cridar de sobte'l que feya de cap de colla.

Y tots quatre al plegat, varen posarse a colpejar la porta ab

les culates, mentres que pacientment y ab gran compte anava el moço nou descorrent el forrellat, posant tota la seva ciència en privarlos de sentirne'ls grinyols.

— ¡Mirèu qu'esbotzèm la portal — va amenaçar la matexa veu.

Però no'n varen pas tenir treballs, puix els dos batents varen quedar oberts de bat a bat a una estrebada ferma del moço, que's va quedar plantat al mig de l'entrada, atronantho tot ab un crit.

— El que tingui ronyons, que faci un pas endavant! —

Els lladres feren un salt endarrera.

La fosca era insondable... Ni una petita lluhissor, ni una feble llepada de llum... Tot una mar de sutge, tot una negror de caborca...

Els lladres restaven sorpresos, davant l'amenaça de quelcom desconegut. ¡Hi estaven tan poch fets a trobar resistència a màs Pòlit!... Y aquí sab quina mena de resistència seria aquella?...

¿Qui sab quí hi havia negat en aquella negror de tinta?

— Apa, ¿què féu aquí? — va recalcar el moço nou plè d'ardiment, fent retrunyir els boscos. —

Lo que feyen era anar reculant... reculant de mica en mica, gayrebé sense ferhi compte, espantats pel misteri que tenien al davant.

Totduna'l moço nou va sentir corredices boscos enllà, va tancar la porta ab una revolada, va assegurar la barra y'l forrellat, va enfilarse corrents escales amunt y va entrar a la cuyna.

A la mesquina claror dels tions encesos a la llar, va veure la familia feta una pilota al mateix recó hont l'havia dexada.

Aleshores, ab un gest rabiós, va llençar la escopeta als peus del herèu y va dirli ab ayre de qui mana en lloch de ser manat:

— Teníu. Y ay de vós si un'altra vegada no teniu bales a punt. —

.....

La escopeta era descarregada.

† J. MORATÓ.

## ¡ARMES A TERRA!

(Acabament)

### III

**P**OSAT com fets naturals les societats dels homes y les fronteres que les separen, vindrà una segona etapa de treball: l'emmotllar els sentiments a aquelles idees. Sol succehir que per atavisme ò per mala educació no sempre'ls sentiments són fills de les idees; la revolta de la carn contra la rahó es un fet innegable en la psicologia individual y en la de les multituds...

Costarà, ja ho crech si costarà, l'esborrar dels cors dels homes tot aquest patriotisme de xim... xim...

¡L'orgull nacional! Vaya un foch per encendre passions y carregar fusells. Axò s'acaba de veure parant esment com els caps de les nacions en guerra exploten aquell sentiment per fer batre ab més ardidesa'ls ciutadans.

L'orgull nacional no té res que veure ab aquell sentiment de amor, la patria, ni ab aquella satisfacció de ser fill de tal ò qual país. Aquests sentiments són lligítims, mentres que l'orgull nacional es un vici.

Un bon fill està content de tenir la mare que té, ni que sigui petita, ni que sigui lletja. Un bon català sent la satisfacció d'ésser tal, y si valgués a elegir, no triaria per seva cap altra patria.

Emperò l'orgull nacional porta al ciutadà a creure que la seva patria es superior a les altres, que no necessita de les altres, que té dret a dominar les altres, qu'essent millor la seva organissació té dret y fins el deure d'imposar una igual organissació fòra de casa seva. Y vol axamplar les fronteres, y vol dominar y vol imposarse. En el pecat troba la penitencia, porque acaba essent una víctima del seu propi orgull.

No hi hà orgull que tant encegui com aquest qu'acaba per sobrepujar tot altre sentiment, ofegant la veu de la sanch, les fortes impulsions del amor de familia, el sentiment de la solidaritat humana y tota veu de rahó ab les roges onades de sanch y llàgrimes a la barreja.

Ab la mateixa severitat ab que residencièm aquest orgull nacional, podem fer altre tant ab l'orgull de raça ò l'orgull de classe.

L'orgull de raça vol expulsar de la solidaritat humana a les

raças diferents ab pretencions de fer rutllar el món solament ab profit espiritual y material d'una d'elles.

L'orgull de classe vol entregar el domini de la societat a una determinada classe social intentant esclavitzar les altres y fins crucificarles per repartirse llurs vestidures.

Sia dit de passada que l'orgull es sempre'l mateix, tant en l'individu com en les corporacions y may dexà d'ésser una cosa abominable.

¿Se dirà que'l món no anirà may per aquests camins de justa humilitat?

¿Se dirà que l'orgull social té d'ésser el fonament de la educació del ciutadà?

Donchs, si ha d'ésser així, no cal que parlèm de pacificació; per que aquest sentiment, fruyt d'una mala educació social, es per sí sol una permanent excitació a la lluyta y un verí qu'emmetzina les relacions entre'ls pobles.

#### IV

Si arribessim a fixar un ver concepte de patria y a fer tronollar tot orgull colectiu, llavors podriem parlar seriament del desarmament universal, cosa bon xich més complexa de lo que tothom pensa, per que va bon xich més enllà que la reducció dels exèrcits.

No són solament els exèrcits els nirvis de les guerres. Al costat d'ells havèm de posar els diners que poden sostenirles, y l'excessiva supremacia dels estats en totes les esferes que fa que les guerres sien excepcionalment greus y enrunadores de tota riquesa.

Posat que l'Estat tingui d'ésser l'amo dels negocis y de les vides dels ciutadans, queda sempre la llevor de la guerra en estat de germinació.

Els Estats enlayrats a la categoria d'omnipotents; ab les seves llegendes de buròcrates que són els tentàculs ab els quals invadexen tota l'activitat social; ab les banques nacionals que en un moment donat posen al seu servey tota la riquesa; ab la llista llarga de les incomptables prestacions de tots els ciutadans, ja en forma d'excessius impostos ò de serveys militars ò d'emprèstits més ò menys obligatoris; amos de l'ensenyança y de l'educació y fins de les conciències dels ciutadans, seràn sempre màquines fatídiques disposades a convertirse en mà-

quines de guerra. La guerra actual ens ha ensenyat aquesta cosa: que totes les nacions més poderoses de la terra estaven especialment organitzades per la guerra y que al posar en jòch tot el seu complicat mecanisme per adaptar-lo a la lluyta, l'adaptació s'ha fet d'una manera admirable, dirèm gayrebé miraculosa, sense trobar enlloch cap traba ni destorb.

Si la desmovilisació, donchs, té d'ésser verdadera, no s'ha de limitar als exèrcits y a les esquadres, sinó qu'ha d'arribar a totes aquelles funcions que s'han abrogat injustament els Estats moderns, anant a parar a un règim d'ampla y verdadera llibertat, dintre del ordre social.

¡Oh, que les corrents són ben diverses!

¡Oh, que la guerra actual ha demostrat la possibilitat de la socialisació de tots els serveys!

¡Oh, que'ls Estats d'aquí en avant seràn més amos y senyors de nosaltres que may!

No sé si hi hà dret a esperar una gran esmena després de una gran catàstrofe; emperò si la màquina Estat persisteix gayrebé alçada fins el trono de divinitat, els ciutadans no podràn dirse altra cosa qu'esclaus y aniràn a matarse uns contra altres a la primera ocasió impulsats per una força qu'ells seràn incapaços de contrarrestar.

¡No hi haurà pau!

¡Sense justícia, sense caritat, sense llibertat, no es possible la pau!

Si no sabèm definir justament la patria, si'l patriotisme, en comptes d'ésser un orgull, no passa a ésser un amor, si la llibertat no dexa d'ésser una paraula per encarnarse en una realitat, descansarem de la lluyta una temporada y podrèm pendre alè y coratge per una nova y més gran destrucció.

JAUME RAVENTÓS.

\*\*\*

*Vull per amichs els cors qu'aymin a Deu sens mida;  
l'amor, per ser constant, ha de venir de Deu;  
l'amistat pura y santa es el goig de la vida;  
l'amor de la passió es cremador y breu.*

GERTRUDIS ROMAGUERA VALLS;

Sant Feliu de Guíxols.

## LES FULLES SEQUES

*Les fulles seques fan sardana  
d'aci d'allà saltironant,  
y dintre'l bosch la tramontana  
sembla la cobla al lluny sonant.*

*Y quin seguit de fulles roges  
qu'enjogaçades porta'l vent!  
Les que més corren semblen boges,  
altres se'n vénen dolçament.*

*Y quan el sol se'n va a la posta,  
l'arbre, qu'anyora'l seu fullam,  
poch a poquet son ombra acosta  
als balladors damunt del camp.*

*Y surt la lluna trista y sola,  
fulla d'un arbre hont ha viscut,  
que va cercant pel cel hont vola  
les companyones qu'ha perdut...*

*Les fulles seques fan sardana;  
mes quan l'albada surt després,  
se les endú la tramontana  
espays enlayre per may més.*

*Y l'arbre sèch ja torna a viure,  
fulles y flors arrèu badant;  
y en cada brot quins cants de riure  
fent niu les aus y'ls bechs juntant!*

*Després, la fruyta qu'encisera!  
pengim-penjam al sol qu'es foch!  
el préssech ros y la cirera,  
la pruna claudia y l'albercoch!...*

*Oydà! Quin goig! Fèm les rodones  
sardanejant de dia y nit,  
les mans unint homes y dònes,  
els ulls clavats al infinit!*

ANGEL GUIMERA.

(Continuació)

Y una volta més passà lo que passava correntment. El bort se féu en un girant d'ulls mestre y senyor en la voluntat d'En Rovira y del menut. Sens pretendreho y sens abusarne, com manava ja en l'obrador, manà en la casa, puix l'única resistència qu'hauria pogut trobarhi era amplement contrarrestada per l'accidia de la Pepita y la simpatia franca dels demés. Entre aquests demés hi havia tots los de la Merceria. Los havia conegut per acompanyar qualche volta a n'En Rovira quan, al plegar, anava a recullir a la seva dòna y al nen. De primer los hi havia fet molt mal efecte que la seva filla hagués consentit en tenir una dispesa, per semblàrlosi qu'axò la rebaxava, però després de veure y tractar a n'En Nonat, se n'havien quedat tan agradats, que de llavors en avall, lo rebien contentíssims, com a un de la familia, sempre que, no duhent res de cap, anava allí a passar una estoneta.

Un cap al tart que hi era, se posaren tots, com tenien per costum, vora la porta, per pendre la fresca y veure passar la gent.

El bort estava silenciós y malhumorat. Tenia l'obsessió de comprarse un rellotge d'or y per més que tractava d'arreconar feya ja un temps, les petites temptacions lo vencien, enduhéntsenhi tants diners com guanyava. Precisament aquell dia havia tornat a espatllar la mota y axò'l duya enrabiàt ab ell mateix. Els altres homes parlaven de política, ab motiu d'estar lo Govern en crisis. El senyor Tomaset, qu'era aficionat a perorar, tenia la paraula y aclaparava als ministres difunts ab ses soperbes diatribes y ab ses lluminoses sentencies. De sobte, en mig d'un vibrant període, la veu atrafegada de la mercera li esbotzà'l discurs sens cap mirament.

— Mirèu, mirèu, la Cònsola, que va maca, avuy!... ¡Quin ave portal!... ¡Segur que l'estrena, per que no l'hi havia vista may!... —

Tots miraren cap al carrer. Passava una luxosa victoria y repapada en ella una dama vestida no menys luxosament. Era molt grossa y l'ave del seu sombrero, magnífica, en efecte, onejava, gràcil, al ayre del carruatge.

En Nonat preguntà, distret:

— ¿Quí es?

— La dòna d'un Cònsol... Viuen en una torre de cap aquí amunt, ja fa molts anys... Són qui sab lo richs y no tenen més

qu'un trist fill... Ella era una *monada*, abans d'engrexarse tant; y entre que sempre va tan ben vestida... —

En Nonat seguí ab la mirada'l camí del cotxe, que ja era Deu sab ahont; y li restà, al fons de les ninetes vert-blaves la vaga impressió d'aquelles suavíssimes plomes onejant sobre un rostre extremadament blanch y fresch...

Axò y la seva preocupació pel rellotge's confongueren accentuant la depressió y la contrarietat que'l rosegaven.

«Pensar que hi havia tanta gent que no sabia què ferse dels diners després de gastar lo que li donava la gana, mentres qu'altres!...»

Y li vingué de nou lo recort dels pares. Les seves ignoscents ilusions de trobarlos al millor dia, al tombant d'una cantonada, tantost fos a Barcelona, portaven camí d'esfullarse poncelles.

Ell mateix n'havia conegut la niciesa d'aquelles ilusions desfocades. Barcelona era un desert sens fites y'l cop de cor revelador qu'ell esperava ab tant d'anhel, havent d'anar espay a través, sens rastre de viany, s'extraviava y perdia alienat. En les estades pel Passeig de Gracia y a la vista de coses y persones que li cayguessen al ull, se preguntava sempre: «¿Quí sab si es?...» «¿Quí sab si aquí?...» Mes, tota interrogant quedava sospesa en la buydor, sens base ferma hont aguantarse, inconsistent com una fumerola destinada a esvahirse y fondres en l'infinit: car ell, En Nonat, no podia pas anar, com a Girona, al davant de cada casa, a demanarli'l segret d'ls segrets innumbrables que tancava. En aquell món esplendorós y ombrívol a la vegada, al que de dret pertanyia, però que tan a tòrt li era clos y segellat, no hi podria penetrar may si no era mercès al sant-y-senya d'una conexença precisa ò al rossinyol d'una audacia sens frè. Però com la seva voluntat, la seva decisió més ferma era de penetrarhi, fos com fos y fos quan fos, la fè de sempre, la fè inestroncable que niuava en son cor, li deya, avuy com abans, qu'a la fi hi penetraria. Y cada volta qu'axò sentia, sentia, com a Girona, que la seva àncora de salvació seria la casualitat. Angel guiador ò baxa arcabota, ella no dexaria d'ajudar-lo quan l'hora'n fos vinguda.

Entretant, treballava en l'obrador com si rès més hagués de fer en tota la vida. Sa situació en ell devenia cada dia millor. En Rovira s'havia empenyat enterament de son segon y li tenia una confiança sens límits. A son torn, lo principal,

sotjador de mena y ben penetrat de les qualitats y competència poch comuns del séu jornaler, lo cridava a consulta cada dia y tenia en gran compte sos consells y iniciatives. Baix la direcció del Senyoret s'havien habilitat en la casa dependències noves y establert noves seccions y serveys. A la brigada d'operaris fixes en l'obrador se n'hi havia afegit un'altra que treballava a fòra, escampats ací y allà sos membres, segons la fretura de la demanadiça, cada dia crexent.

— Axí, a la feyna que no vinga directament a casa, anirèm a sortirli a camí per que no puga anarsen a un'altra banda; — havia dit el bort.

Y projecte séu havia sigut també, que, en lloch de cenyirse a esperar les ofertes ò ocasions de ferro vell y altres metalls a partides grosses, que sempre s'adineren més, se lloguessen uns quants drapayres que, per compte exclusiu de la casa, recorressen Barcelona y encontorns, furejantho tot, ficantse destrament en tots los caus y comprant objecte a objecte y a cap preu: y que, de lo comprat, se'n fes una tria: a una banda, les desferres propiament dites, y a l'altra, lo que's podia revendre com a antiguitat y lo encar servible mitjançant una apropiada restauració.

Axò, naturalment, portà cambis importants en l'organització de la casa. Com los treballs a fòra, si no eren degudament contrastats, podien donar lloch a protestes y reclamacions, originadores de disgustos y perjudicis; com, ademés, lo ram de les desferres requería examen especial y aptesa especial per ferlo, s'hagué de crear una mena de nova subdirecció ò inspecció que, com era d'esperar, fou confiada al iniciador del plan, a n'En Nonat.

Y aquest anà adquirint una mica més de llibertat y d'importancia cada dia. Ara ja no tenia qu'estarse hores y hores tancat en l'obrador, batent ferro ò fent anar les màquines com un treballador qualsevol, sinó que s'havia fet fer a costes seves una capça de roure ab filets y inicials de marqueteria y pany y nança finament niquelats, y ab aquella capça — que més semblava estoig de cirurgia qu'altra cosa — a la mà, resseguia'ls llocs hont havien estat operaris de la casa y inspeccionava minuciosament los treballs que's feyen; ò bé, reclòs en lo despatxet que s'havia guarnit per ell sol al extrém del magatzem de les desferres, posava ordre en l'allau caòtica provinent de a corrua dels drapayres.

(Continuará.)

## FOLKLORE

### L'ARRENCA-PINS

(Rondalla contada per Teresa Soler, de Fontsagrada (Lleyda); de 45 anys)

**D**iu que hi havia un gegant que's comptava com un dels homes més valents y tothom deya:

— No anèu a tal puesto, per que'l gegant us matarà. —

Però l'Arrenca-pins diu:

— Jo hi aniré. —

Se va preparar. Se'n va portar un mató a n'el butxacó, una corda y una perdiu viva y's presenta allà hont era aquell gegant que tenia molta gent morta.

El gegant el va rebre molt bé y li va dir:

— Aquesta nit, pòsat aquí. —

Ell que quina la va fer? Va posar un mort a n'allà ahont el gegant li havia dit que's posés ell.

A la nit el gegant que va y li planta un cop de massa al cap.

Diu: — Ja'l tinch mort. —

L'endemà'l gegant que te'l veu córrer per 'llà y diu: — ¡Caram! ¿tu per'quí?

— Sí.

— Ja'm pensava que t'havies mort aquesta nit.

— ¿Jo?... ¿Y ara?

— ¿No ets sentit aquell cop de massa que t'han donat aquesta nit?

— Potser sí; jo'm pensava que m'havia picat una pussa. —

El gegant va pensar: «¡Caram! Sí qu'es valent, aquest.» Y li diu: — A veure si ab una estirada sabràs tirar un pi a terra.

— Prou; si'm diuen l'Arrenca-pins a n'a mil —

Ell qu'agafa una corda y comença a lligar pins y més pins.

El gegant diu: — ¿Què fas?

— ¿Que't penses que'n vuy arrencar un sol de pi? Vuy arrencar tots els de per aquí.

— Donchs, no'ls arrenquis; m'estimo més que no ho facis. —

En 'cabat el gegant va agafar una pedra y tirantla, la va fer encastar a la soca d'un pi. Diu: — ¿A veure si tu ho sabs fer? —

Ell que's treu el mató del butxacó, y tirantlo, també se li va quedar encastat a n'un pi.

Aleshores el gegant agafa una pedra y la va tirar molt lluny y diu al Arrenca-pins: — A veure si la faràs brundí tant com jo. —

Ell que's treu la perdiu y la tira, y com que va volar, encara va anar més lluny.

En'cabat varen anar a la font y varen fer poar uns bujols molt grans d'aygua y'l gegant ne portava un y l'Arrenca-pins, diu: — ¿Que't penses que'n vuy portar un de sol? Els vuy portar tots.

— Donchs, déxals estar, qu'acabaríes l'aygua de la font. —

En'cabat el gegant agafa un parpal de ferro y ab una mà'l tira un bon troç lluny. Diu: — A veure si tu també l'hi tires. —

Ell qu'agafa un parpal y comença a cridar:

— Noy, noy, noy. —

El gegant diu: — ¿Què crides ara?

— És que darrera d'aquesta montanya n'hi hà un'altra y darre-ra d'aquest'altra hi tinch un noy que guarda'l bestiar, y'l crido per que s'aparti, que no'l toqui ab el parpal.

— Donchs, no'l tiris, per que ¿quí'l 'niría a buscar, tan lluny? —

Llavors veu que'l gegant estava distret y ell que fuig corrents. Quan es un troç enlà troba un noy que guardava porcells y li diu: — Noy: ¿me vols vendre un porcell?

— N6.

— ¿Quants diners ne vols?

— Tants. —

Li va dar lo que n'hi va demanar. Pega ganivetada a n'el porcell qu'havía comprat; li treu les tripes, les tira al mig del camí y llença'l porcell bo y mort.

Aleshores diu al noy:

— Si passa un gegant y't pregunta si has vist passar un home per'quí, dígalí que sí, qu'aquí s'ha tret les tripes per córrer més. —

Va passar el gegant y diu a n'el noy:

— ¿Has vist passar un home, per'quí?

— Sí, aquí mateix s'ha tret les tripes per córrer més.

— Donchs, jo també me les treuré. —

Se les treu y queda mort.

Allavors aqueli home va agafar un gran renom y un dia tot caminant, va trobar tres noys y se'n van anar pel món; els va convidar a fer una carnada y van posar una gran esgraellada de carn al foch y axis que li posaven les graelles se'ls hi girauen y la carn anava al foch.

L'Arrenca-pins que diu: «Aquí hi hà algun misteri.»

Aleshores agafa a n'un d'aquells noys y li diu:—Agafa un mall.

— No'l vuy agafar. —

Li va dir tres vegades y a la tercera li diu: — Agàfal, per l'amor de Deu.

— Per l'amor de Deu, sí. —

Diu:

— Píca aquí.

— No vuy picar.

— Píca aquí.

— No vuy picar.

— Píca aquí, per l'amor de Deu.

— Per l'amor de Deu, sí. —

Aleshores allí hont havien fet el foc, van trobar una llosa; l'axequen y surt un forat molt fondo.

L'Arrenca-pins que diu a n'un dels noys:

— Vés al poble y pòrtam una corda ben llarga, una tricola y un parpal. —

Quan ho va tenir, els hi pregunta quin era'l que's vey a cor de baxar.

El més gran diu: — Jo. —

Li dona la tricola y encara no va ser a mig camí's va espantar.

Senten: «¡ganich! ¡ganich! ¡ganich!»

El van pujar desseguit.

El mitjà, diu: — Dexèume baxar a mi, que no m'espantaré. —

L'hi baxen, y en sent a mig camí: «¡ganich! ¡ganich! ¡ganich!» el van haver de pujar, y lo mateix al petit.

Aleshores, l'Arrenca-pins que diu: — Són una colla de covarts. —

Ell que hi baxa y quan hi va ser, va trobar dues cambres molt grans, ab dues noyes encantades, que'l dimoni les hi tenia.

El dimoni que surt y li diu: — ¿Què fas aquí?

— Espérat una mica, ja t'ho diré. —

Lo que va fer, va ser darli un cop de massa y les noyes van quedar desencantades y li van regalar una poma d'or.

Aleshores les va lligar ab la corda per la cintura, tóca la tricola y ls noys de la corda ¡amunt! ¡amunt! ¡amunt! les van pujar a dalt y van fugir ab elles.

L'Arrenca-pins se va quedar baix y no trobava camí per sortir, però surt un dels dimonis y li diu:

— Si vols alguna cosa de mi, pégam mossegada a l'orella. —

Diu: — Voldria sortir d'aquí.

— Donchs, mossègam. —

Li dóna mossegada a l'orella y ab un no-rès va ser dalt, però al arribarhi's va trobar que'ls joves y les noyes ja havien fugit.

Aleshores se recorda de la poma que li havien regalat. Diu: — Potser tindrà alguna virtut. — L'enceta y li surt una noya molt més maca que les altres y li va dir qu'era una princesa encantada.

Llavors van presentar-se al palau del Rey y'l Rey quan va veure la seva filla ¡no'n va estar poch de content! Diu a n'el Arrenca-pins:

— Ja sé qu'ets molt valent, y com que m'has desencantat la noya, t'hi dexo casar. —

Se van casar; van viure molt feliços y quan son pare va morir, ells van ser Reys.

## NOTES D'ARXIU

### CRIDA CONTRA'L JOCH

(Del Llibre del batlle de Tarrassa, 1560-63. — Arx. Not. de id.)

«Ara hojats queus notifiquen y us fan assaber a totom generalment depart del magnifich Mossen Miquel Salgueda ciutada y balle de Barcelona dela vila y terme de Tarrassa per la Catolica y Real Magestat personalment en dita vila resident que com experiencia mostra de cadeldia seguirse molts inconvenients dels jochs que tenen en public y en secret com es bregues jurar y renegar de Deu y de Santa Maria Sancts y Sanctas de paradís y moltes altres coses y Deu per nostros pecats afligirnos de cadeldia ab mals y altres cassos afortuits y la ira de Deu no poderse mes aplacar que es apres destar quiscu ben confessat y penedit lleuar los pecats publichs per hont lo dit Magnifich balle volent prouehir per la salut dels poblats y habitants en la present vila y terme precehint primer de asso desliberacio y conclusio feta per lo honorable consell ordinari de la present Uniuersitat ab tenor dela present publica crida diu intima y notifica a qualsevol persona axi dels dits vila y terme com fora de aquells de qualsevol stament ley grau o condicio sie que de aquesta hora en haurant gos ni presumesque axi en public com en secret en ningun lloch ni plasses dels dits vila y terme jugar a ninguna manera de joch sino a pilota de vent y xica a marro y squachs y asso tant solament los dies de diumenges y altres festes manades per Sancta Mare Yglesia essent dits y celebrats los officis divinals y altres hores canoniques en aquella y no mes auant ni en altres dies y asso fassen y tinguen sots pena de deu lliures barceloneses de les quals sien fetes quatre iguals parts ço es la una al acusador y les dues al Hospital dela present vila y la restant quarta part al official aquella exequutant exigidores dels bens dels contrafahents.»

Aquesta crida fou publicada'l dia 6 de Setembre de 1560.

### PROMESA DE NO JUGAR

(Del Llibre del batlle de Tarrassa de 1383, 84, 85 y 86. — Arx. Not. de id.)

«En Bernat Vidal de la vila de Terrase se posa pena de grat de XX sols quel no jugara a nagun joch de daus ne daltre joch sino a tantes de pasqua qui ve primerament a V anys en nagun loch hon hom pusque saber neque batle ne naguna persona no lin pusque dona lesencie y en cas quel jugas quels dits XX sols sien guanyats la maytat al batle e latre maytat en Fransesch Suris e aço per cascuna vegade quel dit Bernat Vidal jugara ne encara no fara jugar.»

Per la copia:  
J. SOLER Y PALET.

## REVISTA

En Guillèm M. Brocà

Lectura Popular

No ha sigut l'epidemia de grippe, sinó una dolencia agravada aquests últims temps, que ens ha prèss aquest ilustre advocat y publicista, català de mena y un dels estudiosos més fermes de la nostra historia y sobretot del nostre Dret. Son conexement especialissim li fou reconegut per tothom y'l portà a ocupar els càrrechs y les representacions de més importancia en nostres doctes Societats y Academies. Al fundarse l'Institut d'Estudis Catalans, fou un dels cridats a donar llustre a la nova Corporació; per cert que li hem d'agrahir l'haverse oposat a la revolució ortogràfica qu'allí va adoptarse y qu'ell, com a regirador d'arxius y conexedor dels clàssichs, no podia acceptar ni volgué seguir en ses publicacions particulars.

Al cel sia.

Aquesta publicació va donant en sos quaderns tots los cayres de cada personalitat literaria del nostre renaxement. Avuy li ha tocat a En Frederich Rahola ser presentat en son segon aspecte de prosista, com ho havia sigut anteriorment en son aspecte de poeta qu'ha assolit ja'l títol de Mestre en Gay Saber. Lo quadern número 288, sortit aquesta setmana, conté una mostra de sos discursos tan plens d'entusiasme patriòtic com rublerts de noticies històriques y de punts de vista inesperats. En aquest ram, En Rahola es d'una fecunditat extraordinaria y admiraria veure una llista dels temes qu'ha tractat en parlaments y conferencies.

Aquest quadern, com tots els de la colecció, se ven a deu cèntims per tot arreu.

### ENQUADERNACIÓ

Queda completat el primer volum de la nostra Revista, contenint cinch centes planes ab les firmes de més de cent vint dels nostres escriptors més estimats.

**Ptes. 1'50.**

Apart d'axò, oferim al públich aquest primer volum de la nostra Revista, enquadernat, pel preu de **4 pessetes.**

Dirigirse a aquesta Administració: Mallorca, 287-Barcelona.

Establiment gràfic : Thomas : Barcelona